

Zaštita prava i interesa djece u odgojno-obrazovnim ustanovama

U povodu početka školske godine 2017./2018. pravobraniteljica je uputila Ministarstvu znanosti i obrazovanja 23 preporuke za zaštitu prava i interesa djece u odgojno-obrazovnim ustanovama koje se odnose na brojna područja odgoja i obrazovanja. Jedan dio preporuka ponavljamo niz godina jer ne vidimo bitne pomake u njihovoj realizaciji. MZO smo pozvali da o našim preporukama obavijesti sve odgojno-obrazovne ustanove te da svojim zalaganjem utječe na njihovo ostvarivanje.

- ***Pravo djeteta na sudjelovanje i na informaciju***

Ponovili smo preporuku školama da učenike pravovremeno upoznaju s: pravima, obvezama i odgovornostima; mogućnostima i načinima dobivanja pomoći u određenim situacijama, pravilima sigurne uporabe suvremenih tehnologija te o posljedicama neprimjerene komunikacije na društvenim mrežama; načinima postupanja u slučaju nasilja; kriterijima ocjenjivanja i ocjenom. Istaknuli smo da je potrebno aktivno raditi na promociji i povećanju sudjelovanja djece u procesima donošenja odluka važnih za njihov odgoj i obrazovanje. Ovisno o njihovoj dobi i zrelosti učenike treba uvažavati kao partnere u kreiranju i realizaciji plana i programa škole te u osmišljavanju slobodnih i preventivnih aktivnosti. Stoga je nužno osnažiti ulogu **vijeća učenika** u školama te jasnije definirati njihove zadaće i način biranja učenika u vijeće. Preporučili smo školama da i roditelje na početku, kao i tijekom školske godine upoznaju s kriterijima ocjenjivanja i odredbama *Pravilnika o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi* te sa zakonskom procedurom u slučaju nezadovoljstva učenika ocjenom ili pedagoškom mjerom. Preporučili smo da škole omoguće izuzeće iz povjerenstva onoga učitelja, odnosno nastavnika, koji je učenika ocjenjivao tijekom godine i zaključio mu ocjenu kojom nije zadovoljan kada to zatraži učenik ili roditelj, kao i izuzeće iz postupka polaganja popravnog ispita ako to zatraži učenik ili roditelj.

- ***Djeca s teškoćama u razvoju***

Ponovili smo preporuku o potrebi žurnog donošenja *Pravilnika o pomoćnicima u nastavi i stručnim komunikacijskim posrednicima* te jednoznačnog definiranja uvjeta, kriterija i pravila u vezi s osiguravanjem modela podrške za učenike s TUR. Naglasili smo nužnost pronalaženja rješenja za sustavno (su)financiranje pomoćnika u nastavi/stručnih komunikacijskih posrednika za djecu s TUR; razvijanje modela edukacije pomoćnika u nastavi/komunikacijskog posrednika te njihove supervizije tijekom procesa uključivanja. Preporučili smo dodatna ulaganja za stručna usavršavanja odgojno-obrazovnih radnika, posebice u srednjim školama. Pozvali smo na veću fleksibilnost u provedbi te omogućavanje zakonske iznimke za učenike s TUR u odnosu na omogućavanje prijelaza iz redovnog u posebni program obrazovanja tijekom cijele školske godine.

- ***Djeca pripadnici nacionalnih manjina***

Ponovno smo preporučili provedbu preventivnih programa usmjerenih učenju sve djece toleranciji, nediskriminaciji i prihvaćanju različitosti; edukaciju i informiranje roditelja i odgojno-obrazovnih radnika, kao i drugih osoba koje sudjeluju ili pomažu u odgojno-obrazovnom procesu, o pravima djece i zaštiti djece od diskriminacije; stručno usavršavanje i dodatnu stručnu podršku odgojno-obrazovnim radnicima u radu na razvijanju tolerantnih odnosa između djece pripadnika nacionalnih manjina i djece većinske nacionalnosti; pravovremenu organizaciju i dosljedno provođenje dvogodišnjih predškolskih programa, uz pojačan rad u produženom boravku i slobodnim aktivnostima; dostupnost romskih pomagača te intenzivnu suradnju s roditeljima i lokalnom zajednicom. Također smo preporučili uključivanje sve djece pripadnika romske nacionalne manjine u programe predškole i u

programe učenja hrvatskog jezika; njihovu pripremu za polazak u školu; osiguravanje prijevoza djeci do odgojno-obrazovnih ustanova te osiguravanje odgovarajućih prostornih i kadrovskih kapaciteta u odgojno-obrazovnim ustanovama.

- ***Nasilje u odgojno-obrazovnim ustanovama i djeca s problemima u ponašanju***

Kao i dosadašnjih godina preporučili smo da škole i dječji vrtići upoznaju roditelje i djecu s problematikom nasilja i nenasilnog rješavanja sukoba te s propisima koji se odnose na zaštitu djece od nasilja, kao i s aktivnostima koje je odgojno-obrazovna ustanova dužna poduzeti. Također smo preporučili: poboljšanje formalnog socio-pedagoškog i psihološkog obrazovanja odgojno-obrazovnih djelatnika za problematiku nasilja i drugih problema u ponašanju djece; osnaživanje djelatnika za prepoznavanje i identificiranje rizika u djetetovom životu; primjenu metoda ranog otkrivanja i ranog djelovanja; angažman i suradnju svih dionika društvene zajednice; aktivno sudjelovanje djece u prevenciji; intenzivnije provođenje preventivnih aktivnosti usmjerenih na razvoj socijalnih vještina djece, posebice komunikacijskih i onih za rješavanje sukoba; dodatnu edukaciju radnika škole za provođenje metode medijacije u rješavanju vršnjačkih sukoba te što širu primjenu ove metode u školama zbog njezine dokazane učinkovitosti; kontinuirano unapređivanje međuinstitucionalne i međuresorne suradnje škole te organiziranje zajedničkih sastanaka s ciljem integracije pojedinačnih opažanja, jasnije percepcije djetetovih problema, preuzimanja odgovornosti i zajedničkog planiranja intervencija.

Preporučili smo i intenzivnije povezivanje i razmjenu informacija o svakom djetetu prilikom prelaska iz dječjeg vrtića u školu i iz osnovne u srednju školu; individualnu procjenu svake situacije i djeteta te, osim represivnih pedagoških mjera, primjenu restitutivnih i psihosocijalnih intervencija kroz individualni plan postupanja koji se treba izraditi u suradnji s djetetom i njegovim roditeljima te drugim uključenim institucijama; ekipiranje stručnih službi škole sa socijalnim pedagogima koji bi bili nositelji mjera i aktivnosti u prevenciji i drugim intervencijama usmjerenim djeci u riziku i djeci s problemima u ponašanju; ustrojavanje baze podataka o svim preventivnim programima koji se provode u svim školama te primjenu isključivo znanstveno utemeljenih programa s dokazanom učinkovitošću. Preporučili smo snažnije povezivanje i suradnju odgojno-obrazovnih institucija i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u definiranju potreba djece i provođenju preventivnih programa. Nadalje smo preporučili i donošenje *Pravilnika o načinu i obliku provođenja odgojno-obrazovne podrške i stručnog tretmana za učenike u riziku za razvoj problema u ponašanju i s problemima u ponašanju*, a na što obvezuje Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (ZOOSŠ). U slučaju nasilja nad djecom od strane odraslih osoba, upozorili smo da ravnatelji moraju poduzeti sve zakonske mjere u odnosu na počinitelje nasilja te slučaj prijaviti nadležnim institucijama, bilo da su počinitelji djelatnici ustanove ili druge osobe.

- ***Daroviti učenici***

Ponovili smo preporuku o potrebi donošenja podzakonskog propisa kojim bi se uredila prava darovite djece te planiranja financijskih sredstava za njegovu praktičnu primjenu. Preporučili smo školama da osobito vode računa o opterećenosti darovitih učenika koji su često uključeni u više slobodnih aktivnosti i sudjeluju na natjecanjima iz nekoliko nastavnih predmeta te da ujednače kriterije odabira učenika za pristup višoj razini natjecanja (županijskoj i državnoj) pod ingerencijom AZOO.

- ***„Novi“ učenici***

Preporučili smo da se svim učenicima koji promijene razrednu sredinu pruži potpora u procesu inkluzije te da, radi uključivanja djece migranata u obrazovni sustav, MZO u suradnji

s AZOO-om osigura pomoć i dodatne edukacije učiteljima o interkulturalnom učenju i poučavanju te inkluzivnom konceptu obrazovanja.

- ***Učenici strukovnih škola***

Preporučili smo da škola informira roditelje i učenike o pravima učenika za vrijeme praktične nastave i vježbi te o mogućnostima njihove zaštite, da pomogne učenicima pri odabiru poslodavaca kod kojih će pohađati praktičnu nastavu, da prati rad učenika kod poslodavaca i da pravovremeno zaštiti prava učenika. Predložili smo uspostavljanje sustava kontrole ugovora koje škole sklapaju s poslodavcima, na temelju kojih šalju učenike na praksu, te sustav nadzora smještaja djece izvan vremena obavljanja prakse. Upozorili smo da bi ukidanje zabrane noćnog rada djece koja obavljaju praktičnu nastavu i vježbe naukovanja bilo protivno najboljem interesu djeteta i zabrani gospodarskog iskorištavanja i obavljanja štetnih poslova iz Konvencije o pravima djeteta. Ujedno smo upozorili da bi ukidanje ograničenja trajanja praktične nastave i vježbi maloljetnika u prvoj godini obrazovanja od najviše 4 sata dnevno, odnosno 20 sati tjedno bilo protivno Državnom pedagoškom standardu srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja i najboljem interesu djeteta.

- ***Osiguravanje produženog boravka učenicima od 1. do 4. razreda osnovne škole***

Radi potrebe i interesa djece i roditelja preporučili smo da MZO, zajedno s jedinicama lokalne i područne samouprave, osigura dostupnost cjelodnevne nastave i produženog boravka učenicima od 1. do 4. razreda osnovne škole u svim školama u kojima postoji potreba i interes za takvim oblikom nastave.

- ***Obrazovanje o dječjim pravima te obilježavanje dana Konvencije o pravima djeteta***

Preporučili smo da odgojno-obrazovni radnici unutar kurikulumu osmisle načine i aktivnosti putem kojih će djecu informirati i poučavati o dječjim/ljudskim pravima i odgovornostima te obilježiti 20. studenoga Dan Konvencije o pravima djeteta, kao i da ministarstvo i školske ustanove na svojim mrežnim stranicama objave poveznice na stranice Pravobranitelja za djecu www.dijete.hr, namijenjenu odraslima i <http://azanas.dijete.hr/> namijenjenu djeci. Pozvali smo odgojno-obrazovne ustanove da u sklopu redovnog godišnjega planiranja aktivnosti uključe i posjet *Maloj kući dječjih prava* Ureda pravobraniteljice za djecu u Zagrebu, odnosno posjet jednom od njezinih regionalnih ureda u Osijeku, Splitu i Rijeci.

- ***Uklanjanje diskriminirajućih sadržaja udžbenika***

Zbog pritužbi na diskriminirajuće sadržaje u udžbenicima preporučili smo da se provede nadzor nad sadržajima udžbenika te poduzmu potrebne mjere kako bi se otklonili oni sadržaji za koje se utvrdi da su protivni načelima demokratskog poretka, a odnose se na zaštitu ljudskih i manjinskih prava, temeljnih sloboda i prava čovjeka i građanina te ravnopravnost spolova te da se članove Stručnog povjerenstva za prosudbu školskih udžbenika upozna sa Zakonom o suzbijanju diskriminacije i Zakonom o ravnopravnosti spolova.

- ***Vjerski sadržaji u organizaciji i u prostorima škole***

Da bi se za sve učenike ujednačila ponuda nastavnih predmeta, kako u kvantitativnom tako i u kvalitativnom smislu, preporučili smo uvođenje alternativnih izbornih nastavnih sadržaja za djecu koja ne pohađaju izborni vjeronauk u školi. Zbog prijava o uključivanju djece u dječjim vrtićima i školama u vjerske sadržaje izvan odobrenoga programa vjerskog odgoja, odnosno vjeronauka, ponovili smo preporuku MZO-u da poduzme mjere kako se vjerske aktivnosti u odgojno-obrazovnim ustanovama ne bi prakticirale izvan toga programa.

- ***Zdravstvena zaštita djece u okviru odgojno-obrazovnih ustanova***

Pozvali smo MZO na pružanje podrške nastavnicima i njihovo bolje informiranje o načinu na koji mogu pomoći djetetu nakon hospitalizacije kako bi mu olakšali povratak u razrednu zajednicu. Također smo pozvali na još veći angažman MZO-a u cilju osiguravanja škole u bolnici za svu djecu osnovnoškolske i srednjoškolske dobi koja su na bolničkom liječenju. Preporučili smo suradnju škole s timovima školske medicine u cilju obuke djelatnika i pružanja prve pomoći djetetu u slučaju dijabetičke kome, što uključuje i primjenu glukagona. Kako učenici ne bi bili opterećeni nošenjem svih udžbenika i pratećih nastavnih sredstava svaki sat, za svaki nastavni predmet koji imaju na rasporedu, ponovili smo preporuku da se učitelje upozori da rasterete učeničke torbe i pažljivije planiraju korištenje udžbenika i drugih nastavnih sredstava te da škole osiguraju prostore/ormariće za školske knjige.

- ***Kvalitetna prehrana djece***

Apelirali smo na MZO da upozori škole i osnivače kako je neprihvatljivo postavljati automate sa slatkišima, grickalicama i slatkim pićima u prostore škola te da poštuju normative i smjernice za prehranu učenika određene od strane Ministarstva zdravstva i osiguraju djeci unos zdravih namirnica u školskoj prehrani. Također smo preporučili da djeci iz socijalno ugroženih obitelji, koje nisu u mogućnosti podmiriti trošak školske prehrane, država i lokalna zajednica osiguraju besplatnu prehranu tijekom boravka u školi. U komunikaciji s roditeljima o osiguravanju besplatne prehrane škole trebaju postupati obzirno, kako bi se izbjegla stigmatizacija djece i zaštitilo dostojanstvo djeteta i njegove obitelji.

- ***Dodatni sadržaji i aktivnosti u odgojno-obrazovnom procesu***

Uzimajući u obzir prilike učenika slabijih materijalnih mogućnosti preporučili smo da školske ustanove prije planiranja dodatnih sadržaja i aktivnosti ispituju mogućnosti roditelja i interes djece; da pri odabiru aktivnosti ispituju mogućnosti njihova besplatnog osiguravanja za sve učenike; u slučaju nemogućnosti osiguravanja besplatnih sadržaja i aktivnosti, da odaberu one koje su cijenom pristupačne svima.

- ***Osiguravanje mobilnog tima stručnih suradnika za više odgojno-obrazovnih institucija***

Ponovili smo preporuku MZO-u o potrebi zapošljavanja stručnih suradnika ili organiziranja mobilnog tima stručnjaka različitog profila (pedagog, psiholog, rehabilitator, socijalni pedagog i prevoditelj znakovnoga jezika) koji djeluju na lokalnoj i regionalnoj razini za više škola.

- ***Suradnja odgojno-obrazovnih ustanova s roditeljima i drugim tijelima i ustanovama radi zaštite najboljeg interesa djeteta***

Kod složenih slučajeva koji zahtijevaju zaštitu prava i interesa djeteta istaknuli smo potrebu uspostave koordinirane suradnje škole sa svim institucijama zaduženima za zaštitu prava djece te uvođenja prakse sastanaka „studije slučaja“, budući da administrativna procedura ponekad produljuje rješavanje problema te se time dodatno produbljuju teškoće djeteta i krše njegova prava. Ponovno smo preporučili da odgojno-obrazovni radnici, prije svega razrednici, na početku školske godine daju roditeljima sve potrebne informacije o njihovim pravima, obvezama i odgovornostima u odgojno-obrazovnom procesu, o pravima i obvezama učenika, o proceduri i svim mogućnostima zaštite prava učenika te o načinima komunikacije sa školom, kao i da pravovremeno informiraju roditelje o svim kadrovskim i organizacijskim promjenama u školi.

- ***Zaštita djece u odgojno-obrazovnim ustanovama u situaciji ugrožavajućeg ponašanja roditelja***

U situacijama u kojima je ponašanje roditelja ugrožavajuće za dijete (konflikt između roditelja u ostvarivanju roditeljske skrbi, nasilje, alkoholizam, utjecaj opijata itd.) preporučili smo školama i vrtićima da obvezno žurno obavijeste centar za socijalnu skrb i prema potrebi policiju te donesu Protokol o postupanju u kriznim situacijama s jasno definiranim ulogama i obvezama djelatnika škole u navedenim situacijama. U situaciji provođenja ovrhe u školi radi predaje djeteta ili radi ostvarivanja osobnih odnosa s roditeljem ili drugim osobama, kada se ona radi zaštite dobrobiti i prava djeteta mora provesti u školi, preporučili smo prethodnu pripremu i zajedničko koordinirano djelovanje svih sudionika u ovrsi.

- ***Zaštita prava učenika od neprofesionalnog, neetičnog i kažnjivog postupanja djelatnika***

Preporučili smo odgovarajuće praćenje, evidentiranje i dokumentiranje rada i ponašanja odgojno-obrazovnih radnika u cilju prikupljanja materijalnih dokaza o lošem i štetnom postupanju prema djeci te pojačanje stručno-pedagoških nadzora. Budući da rezultati nadzora mogu utjecati na daljnja prava i obveze učenika, a nerijetko i na njihovo daljnje redovno obrazovanje, preporučili smo da se u postupcima nadzora razgovara i s učenicima kako bi i oni mogli izraziti svoje mišljenje. U slučaju svake sumnje na seksualno nasilje i/ili seksualno uznemiravanje učenika od strane radnika škole, potrebno je udaljiti radnika iz nastave i iz blizine djece i prije nego optužni akt stupi na snagu, pozivajući se na radno pravne povrede i povrede etičkoga kodeksa. Pozvali smo da MZO upozori odgojno-obrazovne ustanove da, prije zapošljavanja ili druge vrste angažiranja osoba u radu ili kontaktima s djecom, uz „potvrdu o nekažnjavanju“, pribave od Ministarstva pravosuđa posebno uvjerenje o podacima iz kaznene evidencije iz kojeg je vidljivo je li određena osoba pravomoćno osuđivana za kaznena djela koja su zapreka za rad u odgojno-obrazovnoj ustanovi. Također smo ih pozvali da periodično provjeravaju podatke o zaposlenicima i ostalim angažiranim osobama o uvjetima za rad s djecom.

- ***Međusobni odnosi radnika odgojno-obrazovnih ustanova i njihov utjecaj na djecu***

Sukobi među radnicima odražavaju se na kvalitetu i odvijanje odgojno-obrazovnog procesa i narušavaju njihov autoritet u odnosima s učenicima. Naša je preporuka da se u takvoj situaciji ravnatelj, kao osoba odgovorna za uspostavu odgojno poticajnog okruženja za učenike, mora aktivno uključiti u rješavanje sukoba te prioritarno zaštititi učenike od sukoba odraslih osoba.

- ***Zaštita prava djece od potencijalno štetnih sadržaja, kao i neetičnog i kažnjivog postupanja trećih osoba s kojima odgojno-obrazovna ustanova ostvaruje suradnju***

Za sve vanjske suradnike koje angažiraju u procesu odgoja i obrazovanja i koje dolaze u doticaj s djecom preporučili smo da čelnici dječjih vrtića i škola zatraže posebno uvjerenje o podacima iz kaznene evidencije. Također smo preporučili da se propisom odrede pravila i uvjeti za sudjelovanje udruga u odgojno-obrazovnom procesu, kako bi se osiguralo da je program koji se provodi zaista u interesu djece.

- ***Sigurnost školskih prostora i zaštita školskih ustanova od ulaska neovlaštenih osoba***

MZO-u smo ponovili preporuke o osiguravanju uvjeta kojima bi se školske zgrade zaštitile od ulaska neovlaštenih osoba. Naglasili smo da MZO i osnivači trebaju procijeniti stupanj sigurnosti učenika te dati jasne upute i podršku školskim ustanovama u zaštiti učenika i sprečavanju neovlaštenog ulaska stranih osoba u prostore odgojno-obrazovnih ustanova.

- ***Prijevoz djece u vrtić i školu***

Preporučili smo da jedinice lokalne samouprave osiguraju organizirani prijevoz djece obveznika predškole, osobito u manjim mjestima i na otocima. Ujedno smo preporučili da se, u okolnostima posebnih i otežanih prometnih uvjeta, radi veće sigurnosti učenika osigura

besplatan prijevoz učenicima osnovnih škola bez obzira na udaljenost te da se razmotri mogućnost financiranja školskoga prijevoza i za učenike srednjih škola, budući da visoki troškovi prijevoza učenika mogu biti razlog za odustajanje od srednje škole. Radi zaštite prava djece u školskom prijevozu, preporučili smo da školske ustanove upoznaju prijevoznike i vozače s *Protokolom o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima* te da dogovore protokole postupanja u situacijama kad pojedini učenici nasilnim ili drugim neprimjerenim ponašanjem ugrožavaju druge i otežavaju vožnju. Podsjetili smo na nužnost prijave svih prijevoznika koji ne poštuju *Pravilnik o uvjetima koje moraju ispunjavati autobusi kojima se organizirano prevoze djeca* i koji svojim vozilima ili osobljem na bilo koji način mogu ugroziti sigurnost djece.

- ***Osposobljavanje djece za upravljanje biciklom***

Ponovno smo preporučili suradnju svih subjekata koji financiraju, provode i surađuju u provedbi *Programa za osposobljavanje za upravljanje biciklom*, kao i osiguravanje uvjeta za provođenje ovog Programa te poticanje učenika na uključivanje u Program.

Osim ovih objedinjenih preporuka (23), u području odgoja i obrazovanja uputili smo još deset preporuka MZO-u i drugim nadležnim tijelima i institucijama.

Sigurnost i zaštita školskih ustanova od „političkog“ djelovanja pojedinaca

U povodu nedopuštenog političkog iskorištavanja djece od strane saborskog zastupnika, za kojeg smo doznali da je mimo svih propisa i pravila, ulazio u srednje škole kako bi razgovarao s učenicima, fotografirao se s njima i objavljivao njihove fotografije na svojem Facebook profilu, pri čemu je u nekim školama ulazio i u učionice tijekom nastave i ometao rad učenika i nastavnika, pravobraniteljica je uputila javno priopćenje. Najoštrije je osudila takve postupke te upozorila na nužnost zaštite djece i prostora odgojno-obrazovnih ustanova od takvoga „političkog“ djelovanja pojedinaca, koji ne prežu ni od izravnog uvlačenja učenika u političku propagandu, iskorištavanje djece za vlastitu političku promociju i svoje političke ciljeve. Istaknula je kako se nasilnim ulaženjem u prostor škola i pozivanjem učenika da napuste nastavu ugrožava sigurnost učenika, potiče ih se na neprimjereni ponašanje i kršenje školskih pravila, a pritom se povređuje i privatnost učenika jer se njihove fotografije objavljuju na javno dostupnom FB profilu. MZO-u i Gradu Zagrebu, gdje su se ti incidenti uglavnom događali, uputila je preporuku da školskim ustanovama daju jasne upute i podršku u zaštiti učenika i sprečavanju neovlaštenog ulaska stranih osoba u prostore odgojno-obrazovnih ustanova. MZO je usvojio preporuku i školskim ustanovama poslao upute o postupanju u slučaju neovlaštenog ulaska stranih osoba u njihove prostore.

Unapređivanje odgojno-obrazovnog rada s djecom s problemima u ponašanju

Nakon obilaska novoosnovanog posebnog razrednog odjela za učenike s problemima u ponašanju (PUP) u OŠ Vijenac u Osijeku, koji je ustrojen na inicijativu lokalne zajednice i odlukom nadležnog ureda državne uprave, MZO-u smo uputili preporuke za davanje suglasnosti za ustroj odjela sukladno propisima, zapošljavanje socijalnog pedagoga i psihologa na puno radno vrijeme te dodatno educiranje djelatnika škole o pravima i potrebama djece s problemima u ponašanju. Podsjetili smo na nacionalne propise i kurikularne te međunarodne dokumente koji odgojno-obrazovni sustav obvezuju na omogućavanje prava na odgoj i obrazovanje svakom djetetu u skladu s njegovim potrebama. Upozorili smo na pravo djece s PUP-om na primjerenu stručnu pomoć koja se ne može

ostvariti bez podrške specijaliziranih stručnjaka. Nakon upućene preporuke škola nas je samoinicijativno obavijestila o provođenju edukacija za djelatnike. U odgovoru na preporuku MZO nas je izvijestilo o svojoj suglasnosti za ustroj posebnog razrednog odjela, ali ne i o realizaciji preporuke za zapošljavanje socijalnog pedagoga i psihologa na puno radno vrijeme. Stoga smo preporuku u tom dijelu ponovili.

Unapređivanje odgojno-obrazovnih uvjeta u OŠ Bobota u Boboti

Prilikom obilaska OŠ Bobota u 2015. godini uočili smo da škola radi u neodgovarajućim prostornim i s nedostatnim stručnim uvjetima te smo MZO-u uputili preporuke za unapređivanje prostornih uvjeta i zapošljavanje stručnog suradnika psihologa. U odgovoru na preporuke MZO nas je obavijestio da ne postoji mogućnost zapošljavanja stručnog suradnika psihologa jer je na snazi *Odluka o zabrani novog zapošljavanja u javnim službama*. O mogućnosti realizacije ostalih preporuka koje se odnose na unapređivanje prostornih uvjeta nismo obaviješteni. U 2017. smo ponovno posjetili školu i uočili nepromijenjeno stanje. Stoga smo MZO-u, Vukovarsko-srijemskoj županiji i Općini Trpinja još jednom uputili iste preporuke. Preporučili smo obnovu školske zgrade zbog iznimne derutnosti škole koja ugrožava sigurnost djece. Zbog većeg broja učenika koji potječu iz socijalno ugroženih obitelji preporučili smo da se školska kuhinja osposobi za pripremu toplih obroka i da se zaposli kuhar. Ponovo smo preporučili zapošljavanje psihologa, budući da su zadovoljeni uvjeti za njegovim zapošljavanjem propisani *Državnim pedagoškim standardom osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja*.

Obilježavanje dana sjećanja na holokaust i sprečavanja zločina protiv čovječnosti

MZO-u smo preporučili da svim školama da uputu o obilježavanju *Dana sjećanja na holokaust i sprečavanja zločina protiv čovječnosti*, da ih uputi na informacije i materijale o načinu obilježavanja tog dana te im ukaže na potrebu i mogućnosti obrazovanja učitelja i nastavnika o temi holokausta te osposobljavanja za poučavanje učenika o toj temi. Agenciji za odgoj i obrazovanje preporučili smo intenziviranje seminara i stručnih skupova radi upoznavanja nastavnika s temom holokausta te obilježavanjem *Dana sjećanja na holokaust i sprečavanja zločina protiv čovječnosti*, kao i skupova kojima je cilj poučavanje učitelja i nastavnika o ljudskim pravima.

MZO je prihvatio preporuku i obavijestio nas o provedbi aktivnosti koje MZO i AZOO poduzimaju radi poučavanja o temi holokausta i obilježavanja Dana sjećanja na holokaust i sprečavanja zločina protiv čovječnosti.

Organizacija prijevoza obveznika predškole

Zbog spornoga tumačenja odredbi *Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju* uslijed kojeg se djetetu obvezniku predškole, koje stanuje u naselju udaljenom pet kilometara od najbližeg dječjeg vrtića, odriče mogućnost organiziranja prijevoza, preporučili smo općini i županiji da propis treba tumačiti i primjenjivati u korist djeteta. Budući da preporuka nije prihvaćena, preporučili smo MZO-u te Ministarstvu uprave da razmotre probleme na koje nailaze roditelji predškolske djece te predložili ujednačavanje prakse i preciziranje spornih odredbi.

Izgradnja učeničkog doma u sklopu Prosvjetno-kulturnog centra Mađara

Prilikom obilaska Prosvjetno-kulturnog centra Mađara u Osijeku saznali smo da veliki broj učenika koji pohađa ovaj Centar ne živi u Osijeku. U Centru se učenici školuju na mađarskom nastavnom jeziku (model A) po čemu je ova srednja škola jedinstvena u Hrvatskoj. U Centar se upisuju djeca s područja Republike Hrvatske, stoga je vrlo izražena potreba za učeničkim domom. Preporučili smo MZO-u da odobri izgradnju učeničkog doma jer bi to omogućilo učenicima (tjedni) smještaj, umjesto svakodnevne vožnje autobusom od kuće do škole i natrag. Učenički dom bi ujedno bio i mjesto jačanja mađarske kulture, jezika i identiteta kroz organizaciju različitih kulturnih događanja i programa te bi Centar na taj način, osim postojeće obrazovne uloge, ostvarivao i kulturnu ulogu.

Osiguravanje besplatnog korištenja školske dvorane za učenike Gimnazije Daruvar

Tijekom obilaska Gimnazije Daruvar uočili smo da škola nema sportsku dvoranu, već koristi dvoranu u vlasništvo grada Daruvara. Dvoranu, uz naplatu, istovremeno koriste tri srednje škole – Gimnazija Daruvar, Tehnička škola i Ekonomska i turistička škola – na način da svakoj pripada 1/3 dvorane. Preporučili smo Gradu Daruvaru i Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, kao osnivaču škole, da se školska dvorana besplatno ustupi na korištenje učenicima svih triju srednjih škola. Preporuka je načelno prihvaćena.

Osiguranje uvjeta za veću kvalitetu obrazovanja učenika Osnovne škole Nad lipom

Nakon obilaska Osnovne škole Nad lipom u Zagrebu, koja je jedna od najstarijih škola u Hrvatskoj u kojoj se školuju djeca s intelektualnim teškoćama i pridruženim smetnjama, saznajemo da škola nema zaposlenog zdravstvenog radnika – medicinsku sestru. S obzirom na raznolikost i težinu oštećenja učenika, usluge medicinske skrbi i usluge njege opravdane su i potrebne u toj školi. Stoga smo preporučili MZO-u davanje suglasnosti za zapošljavanje medicinske sestre njegovateljice. Preporuka je prihvaćena.

Osiguravanje odgovarajuće učionice za posebni razredni odjel za učenike s poremećajima iz autističnoga spektra

Tijekom obilaska posebnog razrednog odjela za učenike s poremećajem iz autističnog spektra, koji pohađaju OŠ Antuna Augustinčića u Zaprešiću, vidjeli smo da se nastava za ove učenike odvija u premalom i skućenom prostoru učionice, površine od oko 20 četvornih metara. Stoga smo Gradu Zaprešiću, kao osnivaču, preporučili da osigura veću učionicu za ove učenike najkasnije do početka sljedeće školske godine.

Zapošljavanje socijalnih pedagoga u dječjim vrtićima

Uočavajući otežano ostvarivanje prava i interesa djece s problemima u ponašanju u dječjim vrtićima, a dodatno potaknuti obraćanjem Hrvatske udruge socijalnih pedagoga zbog nedefiniranog radnog mjesta stručnih suradnika socijalnih pedagoga u predškolskom odgoju i obrazovanju, uputili smo mišljenje i preporuku MZO-u. Pozvali smo na poštovanje međunarodnih i nacionalnih propisa iz sustava odgoja i obrazovanja te kurikularnih dokumenata koji jamče jednaka prava i pravodobnu stručnu pomoć i podršku svoj djeci, uključujući i onu sa specifičnim potrebama, te osiguranje ranih intervencija. Preporučili smo zapošljavanje stručnih suradnika socijalnih pedagoga u dječjim vrtićima te izmjenu sadašnje odredbe o stručnim suradnicima u *Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju*. Preporuka

nije uvažena, uz obrazloženje MZO da dosadašnje zakonsko i praktično rješenje u cijelosti zadovoljava potrebe djece sa svim vrstama teškoća.